

Inhoudstafel

Voorwoord	i
Inleiding	1
Probleemstelling	1
Historiografisch overzicht	3
Overzicht van de gebruikte bronnen	5
Methode en opzet van deze studie	7
<i>Noten</i>	8

DEEL 1

DE PIJLERS VAN HET STEDELIJKE BRIEFVERKEER: DE STAD, DE BRIEF EN DE BODE

Hoofdstuk 1 De stad	13
1.1 De impact van een stedelijke correspondentie op de stedelijke uitgaven	14
1.2 De impact van een stedelijke correspondentie op de stedelijke ontwikkeling	21
Conclusie	32
<i>Noten</i>	33
Hoofdstuk 2 De brief	39
2.1 Een typologie van brieven	40
Soorten brieven	40
Standaardbrieven en formulieren	42
2.2 Methodiek	43
2.3 Het belang van de vindplaats van de brieven	45
2.4 Een diplomatiek onderzoek van stedelijke brieven	50
De intitlatio	51
De inscriptio/het adres	54
De salutatio	55
De corroboratio en bezegeling	56
2.5 Inhoudelijke analyse	59
Conclusie	65
<i>Noten</i>	66

Hoofdstuk 3	De stedelijke messagier: spilfiguur in de praktijk van de correspondentie	71
3.1	Een typologie van de verschillende soorten boden	73
	De lopers	74
	De boden	74
	De messagier	75
	De chevauteur	76
	De herauten	78
	De deurwaarder	79
	De (rad)sendebode	80
	De trompetter	81
	Besluit	81
3.2	De functie van de stedelijke messagier	82
3.2.1	De mondelinge overdracht van informatie	82
3.2.2	De verwachte ingesteldheid van een messagier	87
3.2.3	De loopbaan van een stedelijke messagier	88
	Aanstelling	88
	Loopbaan	91
3.2.4	Loon en jobinhoud	99
	Jaarlijkse 'pencioenen'	100
	Betaling per opdracht	100
	Drinkgeld door de bezochte plaatsen	104
	Bijkomende opdrachten	105
	Pensioen na de dienstjaren	107
	Onkosten	108
	Conclusie	109
	Noten	110
Hoofdstuk 4	Het verloop van een zending	127
4.1	Convocatie en selecteren van de boodschapper	128
4.2	Verplaatsing naar de destinataris	129
4.2.1	Reis	129
	Snelheid	129
	Transportinfrastructuur	131
	Moelijkheden en problemen onderweg	133
4.2.2	Aankomst en verblijf	136
4.3	Overdracht van de boodschap	137
4.3.1	Identificatie	137
4.3.2	Begroeting	140
4.4	Reactie van de destinataris	141
4.5	Terugkeer naar de opdrachtgever	142
4.6	Verslag aan de opdrachtgever	142
	Conclusie	143
	Noten	146

DEEL 2
ANALYSE VAN HET STEDELIJKE CORRESPONDENTIE-NETWERK

Hoofdstuk 5	Het waarom: de motieven van de correspondentie	155
5.1	Een kwantitatieve analyse	158
5.2	Verplaatsingen met een politiek motief	165
5.3	Verplaatsingen met een economisch motief	172
5.4	Verplaatsingen met een juridisch motief	179
5.5	Verplaatsingen met een fiscaal motief	184
5.6	Verplaatsingen ten behoeve van de landsverdediging	186
5.7	Verplaatsingen om administratieve redenen	186
	Conclusie	193
	<i>Noten</i>	196
	Algemeen besluit	211
	Bijlage	217
	Lijst met gebruikte afkortingen	233
	Lijst van afbeeldingen	235
	Lijst van grafieken en tabellen	237
	Bibliografie	239
	Onuitgegeven bronnen	239
	Werkinstrumenten	241
	Inventarissen en catalogi	242
	Uitgegeven bronnen	244
	Literatuuroverzicht	248
	Persoonsnamenregister	267
	Plaatsnamenregister	271